ἐπὶ τῆς μεταδόσεως τοῦ φωτός, διότι ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ πειράματος τούτου στηρίζεται ἡ κατόπιν διαμορφωθεῖσα θεωρία τῆς σχετικότητος.

Τέλος, οὗτος ἠσχολήθη κατὰ διαφόρους ἐποχὰς πειραματικῶς εἰς τὴν ἀκριβῆ μέτρησιν τῆς ταχύτητος τοῦ φωτὸς διὰ τῆς μεθόδου τοῦ Foucault, ἔδειξε δ' ὅτι ὅλαι αἱ μέθοδοι τῆς μετρήσεως τῆς ταχύτητος τοῦ φωτός, πλὴν τῆς μεθόδου τῆς ἀποπλανήσεως (Bradley), παρέχουσι τὴν *ταχύτητα τοῦ εὔρους ἢ τοῦ συρμοῦ κυμάτων* καὶ οὐχὶ τὴν ταχύτητα ἑκάστου φωτεινοῦ κύματος, ἐπαληθεύσας τὸν τύπον τοῦ Rayleigh. Ἀπὸ διετίας δὲ εἰργάζετο ἐν Καλιφορνίᾳ εἰς τὴν μέτρησιν τῆς ταχύτητος τοῦ φωτὸς ἐν τῷ κενῷ, χρησιμοποιῶν ὡς χῶρον ἐν τῷ ὁποίῳ μετεδίδετο τὸ φῶς, σωλῆνα πλάτους 91 ἑκ. καὶ μήκους 1610 μέτρων, ὅσον τὸ δυνατὸν κενόν, *ἀλλὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν μετρήσεών του δὲν ἐπρόφθασε νὰ δημοσιεύσῃ.*

Ἡ Ἀκαδημία ἀποφασίζει, ὅπως ἀποσταλοῦν συλλυπητήρια γράμματα πρὸς τὴν National Academy of Sciences εἰς Washington.

ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ὁ ***Γενικὸς Γραμματεὺς*** καταθέτει τὰ πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν ἀποσταλέντα βιβλία.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΠΡΟΣΕΔΡΟΥ ΜΕΛΟΥΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ. — Χειροτονιῶν κανᾶ, δουλκία, καὶ λήμματα, *ὑπὸ* ***Μ. Γεδεών.***

Ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς 19 μαρτίου ἐτόλμησα ν' ἀνακοινώσω «Πλήρη τοῦ Συμβόλου Ἀσφάλειαν» — ὡς ἐπιγράφω τὴν διατριβήν — Καινοτομεῖ δ' ἡ Ἀσφάλεια ὡς πρὸς τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι, ὁ χειροθετούμενος ἐπίσκοπος, ὁ καὶ τὴν «Ἀσφάλειαν» γράφων, καὶ πρὶν τῆς χειροθεσίας ἀναγινώσκων, ἀμέτοχον ἑαυτὸν ἐφύλαξεν ἀπὸ τοῦ πταίσματος — ἐγκλήματος δῆλα δὴ — τῆς σιμωνίας, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι φυλάξει. Εὑρόντες δ' ὅτι προσέθηκαν εἰς τὰς Ἀσφαλείας τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην μετὰ τὸ ἔτος 1295, μένομεν ἐν ἀγνοίᾳ τῆτες: πόσον χρόνον καὶ εἰς τίνας ἐκκλησιαστικὰς διοικήσεις διετηρήθη, καὶ ποῦ καὶ πότε ἀφῃρέθη ἡ προσθήκη, διότι, εἴπερ ἐστηρίχθη — μόνον ἐπ' αὐτῆς — εἰς τὴν νεαρὰν Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ γέροντος[1], ἡ νεαρὰ

[1] Ἐξεδόθη τῷ 1903, ὑπὸ Ἰωάννου Ζέπου, ἐν τῇ πετρᾷ τῶν Νεαρῶν καὶ Χρυσοβούλλων, σ. 333, κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Καρ. Ζαχ. Λίγγενθαλ.

αὕτη, τοῦ 1295, ἀνατρέπει τάξεις καὶ συνηθείας ἀπὸ αἰώνων ἐπικρατούσας παρ' ἡμῖν. Αἱ συνήθειαι αὗται κατήντησαν δυσέκνιπτοι, καλὸν δὲ φρονῶ καὶ δίκαιον 'να περισώσωμεν πάσας ταύτας διὰ γραφῆς, ἐν μιᾷ διατριβῇ.

Ὁ χρονογράφος Παχυμέρης[1] διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ἡ τὴν προσθήκην γεννήσασα νεαρὰ ἐξεδόθη ἕνεκεν ἀγανακτήσεως τοῦ Ἀνδρονίκου ἀδίκου κατὰ τῶν ἀρχιερέων. Τῇ 21 Μαΐου 1295, στέψας συμβασιλέα τὸν υἱὸν Μιχαήλ, δεκαοκταέτη σχεδόν, ἠξίωσε 'να συντάξωσιν οἱ ἐν Κωνσταντινοπόλει ἀρχιερεῖς, σὺν Ἰωάννῃ ΙΒ' τῷ πατριάρχῃ, κανονικὴν ἀπόφασιν ἀφορίζουσαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀναθεματίζουσαν τοὺς ἀνταρσίαν κατὰ τῶν βασιλέων ἐργαζομένους. Ἀρχιερεῖς καὶ πατριάρχης ἀνθίσταντο λέγοντες ὅτι σεβασμὸν μὲν πρὸς τοὺς βασιλεῖς ἐπιβάλλουσι καὶ νουθετοῦσιν, ἀλλ' ἀναθέματα καὶ ἀφορισμοὺς οὐδέποτε θὰ ἐπιβάλωσι. Τότε, θυμωθεὶς ὁ Ἀνδρόνικος πάντα κατήργησε τὰ κατὰ τὰς χειροτονίας διδόμενα πατριάρχαις, ἀρχιερεῦσι, καὶ κληρικοῖς ὀφφικιάλοις τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς, ἐπέτρεψε δὲ 'να χορηγῶνται δωρεὰν κηρία, ἀναπτόμενα κατὰ τὴν ἱερὰν τελετήν· ἐξ οὗ συμπεραίνει τις ὅτι, οἱ ἀπόντες ἐστεροῦντο τοῦ χορηγουμένου κηροῦ. Ἡ περιληπτικὴ μνεία τῆς νεαρᾶς ἀναφέρει ὅτι συζήτησις ἐγένετο μεταξὺ τῶν ἀρχιερέων, ὧν οἱ πλείονες οὐ συνεφώνουν τῷ αὐτοκράτορι, στηρίζοντες παλαιὰς συνηθείας, καὶ νόμους ἐπὶ ταύταις συντεθέντας. Τὴν οὕτω λεγομένην νεαρὰν ἀπεδέξαντο, διὰ τοῦτον, ἢ δι' ἐκεῖνον τὸν λόγον, πάντες οἱ ἀρχιερεῖς, ἐξαιρουμένων δύο μόνον, ὡς εἴδομεν, τοῦ Σμύρνης καὶ τοῦ Περγάμου.

Πάντα τὰ συνειθιζόμενα κατὰ τὰς χειροτονίας ἔχουσι καταγωγὴν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον παλαιάν. Τὰ κανᾶ, τὰ δωρήματα, βεβαίως οὐδέποτε δύνανται 'να ἐπιβληθῶσιν, ἀλλὰ ἀπετέλεσαν εὐχάριστον διαρκὲς ἔθος, ζῆσαν καὶ μέχρις ἡμῶν· καὶ ἐνθυμούμεθα τὴν χορηγίαν ὑφασμάτων μεταξίνων, πρός τε κατασκευὴν ἐξωτερικῆς περιβολῆς, πρός τε κατασκευὴν ἐπανωκαμηλαυκίου· ἀλλ' οὔτε λησμονοῦμεν τὴν εἰς τὸν πατριάρχην δωρεὰν μηλωτῆς, ἢ γούνας, ἀξίας τριῶν καὶ τεσσάρων χιλιάδων χρυσῶν φράγκων, καίτοι αἱ δωρεαὶ μηλωτῶν ἐγίνοντο καὶ ἄλλοθεν· οἱ ἡγεμόνες Μολδαυίας καὶ Βλαχίας ἔστελλον δῶρον, ἀνὰ μίαν, εἰς τὸν πατριάρχην Κωνσταντινοπόλεως τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων. Ἔδιδον ὅμως καὶ οἱ πατριάρχαι δῶρα τοιαῦτα τῷ βεζίρῃ καὶ τοῖς ἐν τῷ παλατίῳ ἰσχύουσι, καὶ λοιπὸν ἐπετρέπετο 'να λαμβάνωσι καὶ αὐτοὶ γούνας, ἀφοῦ ἠναγκάζοντο 'να δίδωσιν. Αἱ μηλωταὶ ἀπὸ πολλοῦ εἰς τὸ Φανάριόν εἰσιν ἄφαντοι, ἀλλ' ἐσώθη τὸ ἕτερον κανά, τὰ μετάξινα μανδήλια· εἰ δὲ σώζεται τοῦτο, ὡς ὑποχρέωσις τοῦ πατριάρχου κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους, δωρουμένου τοῖς ἀρχιερεῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀξιωματικοῖς τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς, καὶ τοῖς ἐργαζομένοις ἐν αὐτῇ κληρικοῖς ἢ λαϊκοῖς, ἀνὰ ἓν ἢ δύο τοιαῦτα, περιεσώθη καὶ ἐν ταῖς ἰδιορρύθμοις ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μοναῖς τὸ δωροφορεῖν τὸν ἀνα-

[1] Παχυμ. Β' σ. 197-200.

γορευόμενον προηγούμενον, ἢ γέροντα (προϊστάμενον) τοῖς προαναδειχθεῖσιν ἤδη τοιούτοις, σὺν τοῖς δουλκίοις καὶ μανδήλιον μετάξινον. Οἱ προϊστάμενοι δὲ τῆς μεγάλης τοῦ Βατοπεδίου μονῆς τῶν ἐτῶν 1899-1902 ἀπέστελλον καὶ πρὸς ἐμέ, καθὸ κληρικὸν ἀξιωματικὸν τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Τὰ κανᾶ λοιπὸν ἐδίδοντο κατὰ χειροτονίας, καὶ κατὰ προβιβασμοὺς καὶ μεταθέσεις ἀπὸ βαθμοῦ τινὸς ὑποδεοῦς εἰς ἀνώτερον, ἢ ἀπὸ μιᾶς ἐπαρχίας εἰς ἑτέραν.

Τὸ δουλκίον ἦτο τὸ γνωστὸν «γλυκὸ» τῶν γυναικῶν τῆς Κωνσταντινοπόλεως, εἰ δὲ ἦν ἐν χρήσει πρὸ τῆς Ι' ἑκατονταετηρίδος ἀγνοῶ, γινώσκων μόνον ὅτι εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τῆς βασιλευούσης τῶν πόλεων τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ἀμφὶ μεσοῦσαν τὴν ἑκατονταετηρίδα ταύτην εἰσήγαγεν ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος ὁ Ῥωμανοῦ Λακαπηνοῦ τοῦ βασιλεοπάτορος υἱὸς (933-956), κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου· «ἀλλ' οὖν καὶ δούλκιον ἐποίει ὁ κύριος Θεοφύλακτος ὁ πατριάρχης» ὁπότε ὑπεδέχετο τὸν αὐτοκράτορα, «καὶ οἱ δεσπόται ἀπήλαυον τοῦ δουλκίου, μετὰ τῶν μαγίστρων καὶ τῶν πραιποσίτων, καὶ λοιπῶν[1]». Εἰς τυπικὴν διάταξιν τῶν κανονικῶν ψήφων, ἐφαρμοζομένην μετὰ τὸν Θεοφύλακτον βεβαίως, ἢ καὶ ἐπ' αὐτοῦ, ἐκδοθεῖσαν δ' ὑπ' ἐμοῦ, βλέπομεν ὅτι, μετὰ τὰς ψήφους ὁ λεγόμενος σήμερον «ἐψηφισμένος» μετέβαινεν ὅπου ἐκαθίζοντο ὁ πατριάρχης καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ κληρικοί, τοῦ ἐψηφισμένου ἱσταμένου καὶ δεχομένου τὰς εὐχὰς καὶ προσρήσεις τῶν παρόντων· ὃ δὲ κυριώτερον· «Καὶ γίνεται ἡ διανομὴ τῶν γλυκισμάτων καὶ οἰνοποσίας[2]».

Τοῦ χρόνου προϊόντος, εἶδον οἱ προπάτορες ἡμῶν ὅτι τὸ προσφερόμενον δούλκιον ἠδύνατο ν' ἀντικατασταθῇ δι' ἑτέρου δώρου χρησιμωτάτου ταῖς οἰκογενείαις τῶν λαμβανόντων, καὶ προὐτίμησαν τῶν γλυκισμάτων τὴν γλυκεῖαν ἐπίσης ὕλην, ἐξ ἧς ἐκεῖνα κατασκευάζονται. Εἰσήγαγον λοιπὸν τὴν δωρεὰν τῆς ζαχάρεως, εἰς αὐτὴν δὲ προσέθηκαν καὶ καφέν, κατ' ἀνάλογον ποσότητα, καὶ ᾠκοδόμησαν τὴν λέξιν τῆς «καφεζαχάρεως», πιθανῶς ἐν τῇ ιστ' ἑκατονταετηρίδι, ὅτε ἡ τοῦ καφὲ χρῆσις ἐν Κωνσταντινοπόλει ἐγενικεύθη. Πρὸ τοῦ 1820, πατριάρχης, ἀρχιερεῖς καὶ πρόκριτοι τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἀπεφάσισαν 'να χρησιμοποιήσωσιν ὑπὲρ τῶν ἀπόρων καὶ τῶν ἐπαιτούντων, ὑπὲρ ἐπιγάμων πτωχῶν παρθένων, καὶ ὑπὲρ τῶν κίνδυνον ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς καταπτώσεως διατρεχουσῶν, τὸν φόρον τῆς «καφεζαχάρεως», καὶ κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1823, ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Ἀνθίμου Γ' τοῦ ἐκ Νάξου, ἀπεφάσισαν 'να δαπανᾶται ὑπὲρ τῶν νοσοκομείων, τῶν ἔξω τῆς πύλης Ῥηγίου, τὸ ἀντίτιμον τῶν εἰς ἀγορὰν τοῦ φόρου διδομένων. Γνῶσιν τοῦ δαπανωμένου πρὸς τοῦτο ποσοῦ λαμβάνομεν ἀπὸ τῶν βιβλίων τῆς χρηματικῆς διαχειρίσεως τῶν νοσοκομείων· κατὰ τὸ 1823

[1] Ἔκθεσ. βασ. τάξεως, Α' σ. 160.

[2] *Byzantinische Zeitschrift*, IV, σ. 582.

τὸ ἀντίτιμον «καφεζαχάρεως» τῶν ἀναδειχθέντων νεωστὶ μητροπολιτῶν=ἐν συνόλῳ 10=συνεποσώθη εἰς 19000 γροσίων, μετὰ δύο δ' ἔτη εἰς 24241. Δέον 'να λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι, κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν καὶ μικρῷ πρὸ αὐτῆς, τὸ τουρκικὸν γρόσιον εἶχεν ἀξίαν ἑνὸς χρυσοῦ φράγκου[1]. Συμπεραίνομεν λοιπὸν πόσα χρήματα ἐξώδευον οἱ ἀρχιερεῖς ὑπὲρ τοῦ τοιούτου φόρου, ἢ δώρου, καὶ πόσον ὑπεστήριζον τὰ νοσοκομεῖα· ἀλλ' ἐπ' ὀλίγον διήρκεσεν ἡ ὑπὲρ πτωχῶν καὶ νοσηλευομένων χρησιμοποίησις αὐτοῦ· οὔτε μίαν δεκαετίαν, μεθ' ἣν ἀποκατεστήσαμεν τὴν χορήγησιν αὐτοῦ· ταύτην δὲ γινώσκω διαρκέσασαν μέχρι τῆς πρώτης ἱερατείας τοῦ πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'. Ἀλλ' ἔκτοτε εἰσήχθησαν τὰ εὐρωπαϊκὰ ζαχαρωτὰ τὰ μᾶλλον δαπανηρά, καὶ οὕτω τὸ δούλκιον παρατείνει τὴν γλυκεῖαν αὐτοῦ κυριαρχίαν, ὑπὸ τοιαύτην ἢ τοιάνδε μορφήν, ἀπὸ τῆς Ι' ἑκατονταετηρίδος μέχρι σήμερον. Προσθετέον ὅτι, τὰ μὲν ζαχαρόπηκτα τῆς σήμερον διανέμονται κατὰ τὴν χειροτονίαν, αἱ δὲ «καφεζαχάρεις» ἐστέλλοντο εἰς τὰς οἰκίας τῶν ἀρχιερέων, καὶ τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων, καὶ τῶν λεγομένων «λογάδων τοῦ Γένους». Ἀλλὰ τῇ παραμονῇ τῆς ἱερᾶς τελετῆς ἀπεστέλλετο καὶ ἡ κατὰ τὴν χειροτονίαν ἀναφθησομένη λαμπάς, ἧς τὸ βάρος ἦν ἀνάλογον τῇ ἀγάπῃ τοῦ στέλλοντος πρὸς τὸν λαμβάνοντα. Ἡ στελλομένη λαμπὰς ἦτο τὸ προσκλητήριον.

Δυστυχῶς εἰς τὴν τάσιν πρὸς δῆθεν νεωτερισμοὺς εἰσήγαγεν ἑαυτὸν τῇ 7 σεπτεμβρίου 1852 Μισαὴλ Ἀποστολίδης, ὁ τὴν ἡμέραν ἐκείνην χειροτονηθεὶς ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν, ἀφαιρέσας ἀπὸ τῆς ἱερᾶς τελετῆς τὰς ἀνημμένας λαμπάδας, ὡς ἰδιαζούσας κηδείᾳ μόνον, οὐχὶ δὲ γεγονότι χαρμοσύνῳ, οἷον ἡ χειροτονία, δι' ἣν ὁ Μισαὴλ προσήνεγκε ζαχαρόπηκτα· τούτου δὲ μέμφεται Κωνσταντῖνος ὁ ἐξ Οἰκονόμων[2] βεβαίως προσποιούμενος ἄγνοιαν τῶν ἀπὸ αἰώνων ἐν τῷ Πατριαρχείῳ Κωνσταντινοπόλεως συνειθιζομένων.

Ἐρχόμεθα νῦν εἰς τὰ λήμματα.

Ἡ λέξις ἔχει τὴν κυρίαν αὐτοῖς σημασίαν, ἀπὸ τοῦ λαμβάνω· πᾶν δὲ τὸ λαμβανόμενον ἐπεχείρησε 'να ἀποκόψῃ ἡ νεαρὰ τοῦ Ἀνδρονίκου, καταργοῦσα συνήθειαν, ἥτις ἐγένετο νόμος· ἐμφάνισις ἀχρεία τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ λήμματος ἐγένετο πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Φλαβιανὸν τὸν Κωνσταντινοπόλεως ὑπὸ τοῦ διαβοήτου εὐνούχου Χρυσαφίου τοῦ ἐν τῇ αὐλῇ Θεοδοσίου τοῦ αὐτοκράτορος· ἐζήτησε χρυσίον ὁ ῥαδιοῦργος ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τοῦ μακαρίου πατριάρχου[3], δῶρον δῆθεν, ἀλλὰ κατὰ βίαν λαμβα-

---

[1] βλ. ὅσα κατ' ἔκτασιν ἔγραψα (σ. 167-171) ἐν τῷ βιβλίῳ μου τῷ φέροντι τίτλον Ἡ Ζωοδόχος Πηγή, κτλ. ὑπὸ Εὐγενίου ἱερέως (ἐκδότου)· ἐν Ἀθήναις (δῆλα δὴ Κωνσταντινοπόλει), 1886.

[2] Σωζόμενα Ἐκκλησιαστικά· τ. Α' σ. 664.

[3] ΝΙΚΗΦ. ΚΑΛΛΙΣΤΟΥ Ἐκκλ. Ἱστ. Δ', 47.

νόμενον. Ἐὰν δὲ πιστεύσωμεν ὅτι, κατὰ τοὺς ἓξ πρώτους αἰῶνας οὐδὲν ποσὸν χρήματος ἔδιδον εἰς τοὺς χειροτονοῦντας οἱ χειροτονούμενοι, διότι αἱ ἐπισκοπαὶ εἶχον περιουσίαν, ἀφ᾽ ἧς οἱ ἐπίσκοποι συνετηροῦντο, ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Ζ' ὀρδαὶ ἀλλοθρήσκων ἐπιτρέχουσαι τὰς ἐν Ἀνατολῇ ἐκκλησιαστικὰς παροικίας, ὕστερον καὶ τὰς ἀλλαχοῦ, κατέστρεφον κτήματα καὶ ναοὺς καὶ μονάς, ἐστερήθησαν δ' οἱ ἐπίσκοποι τῶν προσόδων τῶν ἐπισκοπῶν. Καὶ βεβαίως ἦτο δίκαιον ᾽να λαμβάνωσι μικρὰν ἀμοιβὴν οἱ χειροτονοῦντες, καθὸ καὶ κόπον πολὺν ὑφιστάμενοι· μὴ λησμονήσωμεν ὅτι, τῆς χειροτονίας προηγεῖτο συνήθως ἀγρυπνία. Τὸ δίκαιον τοῦ λαμβάνειν τὸν χειροτονοῦντα ἐπίσκοπον ἀπὸ τοῦ χειροτονουμένου πρεσβυτέρου ἑπτὰ χρυσᾶ νομίσματα ἐμπεδῶν ἀναγνωρίζει, ἢ ἐπιβάλλει Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός, ἀναφερόμενος καὶ εἰς διάταξιν τοῦ θείου αὐτοῦ Ἰσαακίου[1], σπουδαιοτάτην οὖσαν διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ νόμου τῶν λημμάτων. Διατάττει μὲν ὁ ἀρχηγέτης τῆς τῶν Κομνηνῶν δυναστείας, ἵνα λαμβάνῃ ὁ χειροτονῶν ἀπὸ τοῦ χειροτονουμένου χρυσοῦν νόμισμα, «ὅτε ποιεῖ αὐτὸν λιτὸν παπάν, ἤτοι ἀναγνώστην, τρία, ὅτε χειροτονεῖ αὐτὸν διάκονον, καὶ ἕτερα τρία, ὅτε πληροῖ αὐτὸν ἱερέα, ἤτοι πρεσβύτερον» — ἀλλὰ βεβαιοῖ καὶ θεσπίζει «καὶ ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τῶν ἱερέων .... τὸν παλαιὸν ἐνεργεῖν τύπον .... λαμβάνειν τὸν χειροτονοῦντα» καὶ τὰ λοιπὰ ὡς ἄνω· καὶ ἐπειδὴ μαρτυρεῖ τοῦτο κατὰ τὰ ἔτη 1057 (μεταξὺ ἰουνίου καὶ νοεμβρίου τοῦ) 1059, συμπεραίνω «τὸν παλαιὸν τύπον» λαβόντα τὴν γένεσιν πρὸ τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος, ἴσως δὲ καὶ πρὶν τῆς Ι', ὅτε, καθὼς καὶ κατὰ τὴν Θ', αἱ μωαμεθανικαὶ ἐπιδρομαὶ τόσον ἐζημίωσαν τὸν χριστιανισμόν.

Ἐφόσον δὲ τὰ ἔτη προὐχώρουν καὶ ἡ αὐτοκρατορία περιεκείρετο ὑπὸ τῶν πολεμίων, τὸ Πατριαρχεῖον ἠναγκάσθη ᾽να λαμβάνῃ χρήματα ἀπὸ τῶν χειροτονουμένων, ἢ μετατιθεμένων μητροπολιτῶν, διότι κατὰ πᾶσαν ἐκλογὴν ἀρχιερέως ἀπήτουν χρήματα· Τοῦτο μαρτυροῦσι τρεῖς πατριάρχαι καὶ εἴκοσι τρεῖς ἀρχιερεῖς συνελθόντες εἰς σύνοδον ἐν Κωνσταντινοπόλει, μετὰ τὸν θάνατον Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου, ἐξ οὗ μανθάνομεν ὅτι ἦν εἰσηγμένον καὶ τὸ τοιοῦτο καθεστώς, πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἀπληστίας τῶν κρατούντων· τὰ λαμβανόμενα τοιουτοτρόπως χρήματα ἐδαπανῶντο ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πίστεως, ἐπηρεαζομένων[2]. Ἀγνοοῦμεν εἴπερ ἴσχυσεν ἡ νεαρὰ τοῦ Ἀνδρονίκου μίαν ἑκατονταετίαν, ἀντιτιθεμένη ἄλλως εἰς προγενεστέρων αὐτοκρατόρων νεαράς. Ἦν δέ, καθὼς εἴδομεν ἄρτι, χρημάτων πολλῶν ἀνάγκη πρὸς διάσωσιν τοῦ Πατριαρχείου. Μόλις ὅμως εἴδομεν, ἐν ἀρχαῖς τῆς Ις' ἑκατονταετηρίδος, ἕνα πατριάρχην, εὐλαβῆ, καλογηρικόν, θεοφοβούμενον, ἐμάθομεν αὐτὸν πρόθυμον εἰς ἀνασύστασιν καὶ οἰκοδομὴν τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει βυζαντινῆς παλαιᾶς μονῆς

[1] Σύνταγμα ἱ. κανόνων· Ε' σ. 280. Περὶ δὲ τῆς νεαρᾶς Ἰσαακίου βλ. τὸν λεγόμενον Νομοκανόνα Φωτίου τίτ. Α' κφ. λδ', μᾶλλον δὲ τὸ σχόλιον Θεοδώρου τοῦ Βαλσαμῶνος.

[2] Δοσιθέου Τόμου καταλλαγῆς σ. 519. Κωνστ. ἐξ Οἰκονόμων Ἐκκλησιαστ. Σωζόμ. τ. Α' σ. 549.

τοῦ Σταυρονικήτα. Δυστυχῶς, ἡ οἰκοδομὴ ἀπῄτει πολλά· καὶ καθὰ καταγγέλλει τοῖς μεταγενεστέροις ὁ τοῦ Μονεμβασίας Χρονογράφος τὸν πατριάρχην—ἦν Ἱερεμίας ὁ Α'—«ἐβουλήθη νὰ κάμῃ μοναστῆρι, καὶ ἔπερνεν ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς, ὁποῦ ἐγίνοντο, δῶρα, καὶ αὐτὸς ἄνοιξε θύραν εἰς τὰ σιμωνιακά, εἰς τὸν καιρὸν τῶν τούρκων. Καὶ ἔκτισε τὴν μονὴν τοῦ Σταυρονικήτα».

Ὑποτεθείσθω ὅτι καὶ ἡ πρᾶξις ἔπρεπε 'να διεξαχθῇ αὕτη· καὶ οἱ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εὐλαβεῖς ἐπεκρότουν. Ἀλλ' ὑπῆρχον ἀνάγκαι ἕτεραι, ταχεῖαν καὶ καθημερινὴν ἀπαιτοῦσαι τὴν θεραπείαν, αἱ τῶν τούρκων ἀπαιτήσεις, ἐπίσημοι καὶ ἀνεπίσημοι, ἡ ἐξουδετέρωσις συκοφαντιῶν κατὰ πατριαρχῶν, καὶ τὰ παρακλήσια· καὶ ἐνῷ, κατὰ τοὺς αἰῶνας ΙϚ' καὶ ΙΖ' κατεφεύγομεν εἰς τὴν ζητείαν, ἐν τῷ ΙΗ' ἐφορτώσαμεν τὸ χρέος τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Κωνσταντινοπόλεως εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτοῦ, κατὰ τὰ εἰσοδήματα ἑκάστης, καὶ τὸ χρέος τοῦτο ἀνελάμβανε 'να ἐξοφλήσῃ ἕκαστος τῶν χειροτονουμένων, ἢ μετατιθεμένων ἀρχιερέων. Βεβαίως ἐπίμεμπτον τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ διέξοδος ἀπὸ τῆς κακοδαιμονίας οὐδεμία ὑπῆρχεν, οὔτε ἐπετρέπετο 'να θεωρηθῇ τοῦτο σιμωνία. Οὔτε σιμωνία ἦτο ἡ πρὸς τοὺς κληρικοὺς καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Πατριαρχείου χορηγία χρημάτων ὑπὸ πάντων τῶν μετατιθεμένων, ἢ νεωστὶ χειροτονουμένων ἀρχιερέων, διότι οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι πόρον μόνιμον ζωῆς οὐδένα εἶχον ἄλλοθεν.

Ἀλλὰ ταῦτα ἀποτελοῦσι μᾶλλον θέμα ἐρεύνης περὶ τῆς τοῦ Πατριαρχείου κατὰ καιροὺς οἰκονομικῆς κακοδαιμονίας, εἰς δὲ τὸν φοβερὸν τοῦτον λαβύρινθον δύσκολον 'να εἰσέλθωμεν καὶ ἐξέλθωμεν ἄνευ Ἀριάδνης καὶ τοῦ μίτου αὐτῆς.

Κ. Α. Κς